

سبک یاددهی در آموزش بالینی

تهیه و تنظیم: دکتر حسین کریمی موفقی - حکیمه سابقی
دفتر توسعه آموزش علوم پزشکی دانشکده پرستاری و مامایی

بهترین راه یاددهی چیست

شاید بهترین پاسخ این سوال با مراجعه به عملکرد روزانه مدرسان و محققان به دست آید. یکی از مواردی که به طور مکرر درباره بهترین راه تدریس بیان می شود، استفاده از سبک های مختلف یاددهی است.

تسلط استادان به انواع سبک های یاددهی، برای توسعه و تکامل در جریان آموزش، لازم است. افزایش دانش در مورد ماهیت ساختاری یادگیری نشان می دهد که سبک های یاددهی استاد-محور و سنتی نمی تواند به حداکثر یادگیری در دانشجویان منجر شود، زیرا کلید اصلی یادگیری در نظریه ساختن گرایی یادگیری، مشارکت فعال دانشجویانست که از طریق به کارگیری سبک های مختلف یاددهی امکان پذیر است.

سبک یاددهی بر کیفیت نافذ آموزشی شخص دلالت می کند که حتی با تغییر موقعیت نیز ممکن است ثابت بماند.

سبک های یاددهی برجسیبی است که با مجموعه متنوعی از رفتارهای تدریس (یاددهی) همراه است.

هویت ولی (۲۰۰۲) برای روشن شدن تعریف سبک یاددهی، آن را با تعاریف روش و رویکرد مقایسه نموده اند:

۱- روش تدریس: روش تدریس به تکنیک ها و رفتارهای آموزش ویژه، مربوط می شود.

۲- رویکرد تدریس: رویکرد تدریس به ترکیب چندین روش تدریس مرتبط، مربوط می شود که رفتارهای مشابه یا اهداف آموزشی مشابه دارد.

۳- سبک یاددهی: سبک یاددهی به راههای مختلف که چندین رویکرد را با هم ترکیب می کند، دلالت دارد. هیملیچ و نرلند (۲۰۰۲) نیز معتقدند که سبک، روش نیست، بلکه چیزی فراتر از روش است که تمام تبادلات یاددهی و یادگیری را به هم مرتبط می سازد.

دانشجویان در محیط بالینی، دانشی را که در کلاس یادگرفته اند، به کار می برند و باید بتوانند با بیماران واقعی- که موضوع مرگ و زندگی آنان مطرح است- کارکنند. وجود بیمار در این محیط، یاددهی و یادگیری را پیچیده تر می کند، زیرا استاد و دانشجو باید مراقب ایمنی و رضایت بیمار نیز باشند.

چهار سبک اصلی یاددهی

همان طور که هریک از ما سبک فردی خود را در تعامل با بیمار به کار می بریم، در آموزش دانشجویان نیز از سبک های یاددهی (تدریس) منحصر به فرد استفاده می کنیم. سبک های متعددی برای یاددهی مورد استفاده قرار می گیرد. در جدول ۷-۱ چهار سبک اصلی یاددهی شرح داده شده است.

جدول ۷-۱ چهار سبک اصلی یاددهی

اظهار کننده	پیشنهاد کننده	همکاری کننده	تسهیل کننده
راهنمایی می-کند	شق های دیگر را پیشنهاد می کند.	عقاید دانشجویان را بیرون می کشد.	احساسات دانشجویان را بیرون می کشد.
سوال های مستقیم می پرسد.	ایده ها را ارائه می کند.	عقاید دانشجویان را کاوش می کند.	احساسات را ارائه می کند.
اطلاعات ارائه می کند.	تجربه های فردی را بازگو می کند.	تجربه های فردی را می طلبد.	تشویق می کند/ سکوت می کند.
استاد محور			دانشجو محور

این سبک، در یاددهی مهارت های حل مشکل مفید است.

- **تسهیل کننده:** این سبک به خودفهمی بیشتر دانشجو کمک می کند و برای تدریس احساسات و نگرش ها مهم است به عنوان مثال به دانشجو در ارایه اخبار بد به بیمار کمک می کند.

منابع برای مطالعه بیشتر

- حسین کریمی موفقی، معصومه محمد حسین زاده، طاهره بینقی و مریم اکبری لاکه (۱۳۸۹). راهنمای کاربردی برای تدریس بالینی اثر بخش، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

ویژگی های هر سبک از رویکرد استاد محوری در سمت راست، به دانشجو محوری در سمت چپ طیف، متغیر است. در این طیف، هر چه به سمت چپ حرکت کنیم، دانشجو بیشتر فکر می کند و به حل مشکل می پردازد، بنابراین اطلاعات بیشتری را به دست می آورد.

مثالی برای هر سبک

- **اظهار کننده:** اهداف، ممکن است مخصوص محتوا باشد. نظیر دادن یک نوبت دارو یا نشان دادن شیوه صحیح نگهداری اوتوسکوپ.
- **پیشنهاد دهنده:** این سبک، اغلب برای شرح تجربه- های قبلی استاد است در مورد مشکل یک بیمار ویژه همراه با راه حل ترجیحی استاد (قصه های جنگ). استاد، ممکن است درمان انتخابی خود را برای پرفشاری خون شرح دهد و سپس از دانشجویان بخواهد در این مورد بیشتر مطالعه کنند.
- **همکاری کننده:** این سبک شامل پرسیدن از دانشجویان برای تشخیص های افتراقی سردرد بیمار یا درگیر کردن دانشجو برای بررسی اثر شیوه زندگی بر روی مشکل فعلی بیمار است.